

ГУ ДПС У ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

ІНДИВІДУАЛЬНА ПОДАТКОВА КОНСУЛЬТАЦІЯ

від 29.12.2023 р. № 4975/ІПК/20-40-24-07-06

Головне управління ДПС у Харківській області (далі – ГУ ДПС) за результатами розгляду звернення фізичної особи – підприємця на отримання індивідуальної податкової консультації щодо практичного застосування норм податкового законодавства у разі здійснення діяльності на підставі агентських договорів, керуючись ст. 52 Податкового Кодексу України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI із змінами (далі – ПКУ), з урахуванням фактично викладених обставин, в межах компетенції повідомляє.

Платник податків повідомив, що є фізичною особою – підприємцем – платником єдиного податку третьої групи зі ставкою 5 відсотків. Платник податків буде співпрацювати з товариством з обмеженою відповідальністю на загальній системі оподаткування на умовах агентського договору, а саме: надання послуг в укладенні угод (договорів) чи сприяти їх укладенню та/або їх виконанню (надання фактичних послуг) від імені, в інтересах, під контролем і за рахунок принципала, про надання останнім інформаційних, консультаційних, освітніх та/або інших послуг у сфері інформатизації. За умовами договору передача триманих коштів буде відбуватися з одночасним вирахуванням агентської винагороди.

Таким чином, платник податків просить надати індивідуальну податкову консультацію з наступних питань:

1. Чи не суперечить пункт договору про самостійне вирахування платником податків (агентом) комісії при передачі коштів принципалу п. 291.6 ст. 291 ПКУ?
2. Чи не суперечить умовам перебування на спрощеній системі відповідно до п. 291.6 ст. 291 ПКУ вирахування компенсації платнику податків (агенту) понесених витрат (банківська комісія, рекламні послуги) з одночасною передачею коштів принципалу?
3. Які додаткові зобов'язання виникають у платника податків при виконанні умов договору?
4. Чи буде агентська діяльність розцінена як фінансове посередництво у розумінні п.п. 6 п.п. 291.5.1 п. 291.5 ст. 291 ПКУ?

Щодо питань 1-3

Відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, регулюються нормами ПКУ (п. 1.1 ст. 1 розділу I ПКУ).

Згідно з п. 291.6 ст. 291 ПКУ платники єдиного податку, зокрема третьої групи повинні здійснювати розрахунки за відвантажені товари (виконані роботи, надані послуги) виключно в грошовій формі - готівковій або безготівковій (у тому числі з використанням електронних грошей).

Згідно з п.п. 1 п. 292.1 ст. 292 ПКУ для фізичної особи - підприємця - платника єдиного податку доходом є дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в

грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі, визначеній п. 292.3 ст. 292 ПКУ. При цьому до доходу не включаються отримані такою фізичною особою пасивні доходи у вигляді процентів, дивідендів, роялті, страхові виплати і відшкодування, доходи у вигляді бюджетних грантів, а також доходи, отримані від продажу рухомого та нерухомого майна, яке належить на праві власності фізичній особі та використовується в її господарській діяльності.

Водночас п. 292.4 ст. 292 ПКУ визначено, що у разі надання послуг, виконання робіт за договорами доручення, комісії, транспортного експедирування або за агентськими договорами доходом є сума отриманої винагороди повіреного (агента).

Датою отримання доходу платника єдиного податку є дата надходження коштів платнику єдиного податку у грошовій (готівковій або безготівковій) формі, дата підписання платником єдиного податку акта приймання-передачі безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг) (п. 292.6 ст. 292 ПКУ).

Основні засади господарювання в Україні і господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання регулюються Господарським кодексом України від 16 січня 2003 року № 436-IV (далі - ГКУ).

Правила комерційного посередництва (агентські відносини) у сфері господарювання визначено статтями 295 - 305 ГКУ.

Частиною першою статті 295 ГКУ визначено, що комерційне посередництво (агентська діяльність) є підприємницькою діяльністю, що полягає в наданні комерційним агентом послуг суб'єктам господарювання при здійсненні ними господарської діяльності шляхом посередництва від імені, в інтересах, під контролем і за рахунок суб'єкта, якого він представляє.

За агентським договором одна сторона (комерційний агент) зобов'язується надати послуги другій стороні (суб'єкту, якого представляє агент) в укладенні угод чи сприяти їх укладенню (надання фактичних послуг) від імені цього суб'єкта і за його рахунок (частина перша ст. 297 ГКУ).

Відповідно до агентського договору комерційний агент одержує агентську винагороду за посередницькі операції, що здійснені ним в інтересах суб'єкта, якого він представляє, у розмірі, передбаченому договором. Агентська винагорода виплачується комерційному агенту після оплати третьою особою за угодою, укладеною з його посередництвом, якщо інше не передбачено договором сторін (частини перша і друга ст. 301 ГКУ).

Зважаючи на викладене, за агентським договором клієнт за надані послуги розраховується безпосередньо із суб'єктом господарювання, якого представляє комерційний агент, а комерційний агент отримує винагороду за надання посередницьких послуг виключно від вказаного суб'єкта господарювання.

Враховуючи викладене, самостійне утримання фізичною особою – підприємцем належної йому винагороди з отриманих від покупців коштів не підпадає під поняття не грошової форми розрахунків або бартерної (товарообмінної операції).

Водночас у разі застосування платником єдиного податку іншого способу розрахунків, ніж зазначені у п. 291.6 ст. 291 ПКУ (крім платників єдиного податку третьої групи - електронних резидентів (е-резидентів), платники єдиного податку зобов'язані до отриманого таким шляхом доходу застосувати ставку єдиного податку 15 відсотків (п.п. 3 п. 293.4 ст. 293 ПКУ) та перейти на сплату інших податків і зборів, визначених ПКУ, з першого числа місяця, наступного за податковим (звітним) періодом, у якому допущено такий спосіб розрахунків (п.п. 4 п.п. 298.2.3 п. 298.2 ст. 298 ПКУ).

Щодо питання 4

Нормами п. 291.5 ст. 291 ПКУ визначено обмеження щодо здійснення видів діяльності для суб'єктів господарювання, зокрема фізичних осіб - підприємців - платників єдиного податку першої - третьої груп.

Згідно з п. 291.5 ст. 291 ПКУ не можуть бути платниками єдиного податку першої – третьої груп суб'єкти господарювання (юридичні особи та фізичні особи – підприємці), які, зокрема, здійснюють діяльність у сфері фінансового посередництва, крім діяльності у сфері страхування, яка здійснюється страховими агентами, визначеними Законом України від 07 березня 1996 року № 85/96-ВР «Про страхування» (п.п. 6 п.п. 291.5.1 п. 291.5 ст. 291 ПКУ).

Відповідно до ст. 333 ГКУ фінансова діяльність суб'єктів господарювання включає грошове та інше фінансове посередництво, страхування, а також допоміжну діяльність у сфері фінансів і страхування.

Фінансовим посередництвом є діяльність, пов'язана з отриманням та перерозподілом фінансових коштів, крім випадків, передбачених законодавством. Фінансове посередництво здійснюється установами банків та іншими фінансово-кредитними організаціями.

Отже, отримання платником агентської винагороди, відповідно до умов та у розмірі передбаченому в агентському договорі, не підпадає під визначення фінансового посередництва.

Разом з цим зауважуємо, що необхідною умовою правильного застосування норм податкового законодавства є встановлення всіх суттєвих обставин здійснення відповідних господарських операцій та детального вивчення всіх первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку, оформленням яких вони супроводжувались.

Згідно з п. 52.2 ст. 52 ПКУ індивідуальна податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надано таку консультацію.

Ця індивідуальна податкова консультація діє до зміни/втрати чинності норм законодавства, щодо яких надано індивідуальну податкову консультацію.